

Upravljanje z varovalnimi gozdovi in gozdovi v zavarovanih območjih

Pro Silva Slovenija je skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS) 14. 2. 2023 izvedla delavnico z naslovom »Upravljanje z varovalnimi gozdovi in gozdovi v zavarovanih območjih«, ki je bila organizirana v okviru projekta DinnAlpConnect (program Interreg Adrion). V projektu smo se ukvarjali z izboljšanjem ekološke povezljivosti za dolgoročno ohranjanje biotske raznovrstnosti na

regionalni (med Alpami in Dinarskim gorstvom) in lokalni ravni (čezmejna pilotna območja). Delo ZGS je bilo usmerjeno v izboljšanje upravljanja gozdov v zavarovanih območjih v čezmejni pilotni regiji Italija - Slovenija, ki vključuje Triglavski narodni park (TNP) in Naravni park Julijsko predgorje.

Gozdarstvo v času in prostoru

Delavnica je bila namenjena predvsem gozdarjem zaposlenim na ZGS (revirni gozdarji, gojitelji, načrtovalci), večjim lastnikom gozdov, izvajalskim podjetjem, naravovarstvenim organizacijam in ostalim zainteresiranim. Cilj delavnice je bil predstaviti izzive in predlagati rešitve za izboljšanje upravljanja z varovalnimi gozdovi in gozdovi v prvem varstvenem območju TNP, ki bodo krepile ekološko povezljivost med različnimi gozdnimi habitati. Delavnice se je udeležilo 59 udeležencev, med njimi so bili pretežno gozdarji zaposleni na Zavodu za gozdove Slovenije, ki jih problematika gospodarjenja z varovalnimi gozdovi in gozdovi v zavarovanih območjih najbolj zadeva.

V prvem delu je bila predstavljena vloga gozdov v TNP, gozdnogojitvena obravnava varovalnih in zaščitnih gozdov, gospodarjenje z gozdovi v TNP s poudarkom na predstavitvi razlik v gospodarjenju v prvem, drugem in tretjem varstvenem območju TNP, sodobna nega gozdov ter upravni postopki pri zagotavljanju ukrepov v varovalnih in zaščitnih gozdovih. V drugem delu je sledila vodena razprava, ki je bila sestavljena iz dveh delov. V prvem delu so udeleženci razpravljali o gospodarjenju z gozdovi v prvem varstvenem območju TNP, v drugem pa o varovalnih in zaščitnih gozdovih. Udeleženci so v razpravi sodelovali z odgovori na vprašanja, ki so se nanašala na

Gozdarstvo v času in prostoru

ovire pri zagotavljanju in izvedbi nujnih ukrepov v gozdovih in s predlogi za lažje zagotavljanje in izvajanje nujnih in ustreznih ukrepov. Vsak udeleženec je zapisal odgovore na posamezno vprašanje na papirnate kartice, te pa je moderator sproti razvrščal po tematskih sklopih ter na koncu predstavil ključne ugotovitve za vsako posamezno zastavljeno vprašanje.

V prvem delu razprave, ki je bil namenjen gospodarjenju v gozdovih prvega varstvenega območja TNP, so bile prepoznane naslednje najpogostejše ovire: prepoved gospodarjenja, časovne omejitve pri izvajanju ukrepov, različni pogledi o nujnosti ukrepanja, težavni administrativni

postopki, lastništvo (zasebni lastniki), nedostopen in nevaren teren, neodprtost in pomanjkanje infrastrukture ter problematika (so)financiranja nujnih ukrepov. Nadalje so udeleženci izpostavili predloge za lažje zagotavljanje in izvajanje nujnih ukrepov v gozdovih prvega varstvenega območja, in sicer: strokovno usposobljeni pogodbeni izvajalci, izboljšanje sodelovanja vseh deležnikov za hitrejši odziv na kritične situacije (na primer ob gradaciji podlubnikov) ter dodatna izobraževanja in usposabljanja izvajalcev. Več udeležencev je poudarilo, da bi morale biti prvo varstveno območje TNP v državni lasti, kar bi zagotovilo hitrejšo odločanje, s čimer bi se skrajšal čas do izvedbe,

Gozdarstvo v času in prostoru

odločitve pa bi bile tudi manj problematične z vidika omejevanja lastninske pravice.

V drugem delu, ki je bil namenjen gospodarjenju z varovalnimi in zaščitnimi gozdovi, so udeleženci prepoznali naslednje najpogostejše ovire pri načrtovanju in izvedbi ustreznih ukrepov za krepitev varovalne in zaščitne funkcije gozdov: pomanjkanje znanja in izkušenj pri ukrepanju v varovalnih in zaščitnih gozdovih, zahtevna in nevarna izvedba ukrepov, premalo usposobljeni izvajalci, neprimerni normativi za izvedbo ukrepov, nedostopen teren, neusposobljenost lastnikov gozdov in (so)financiranje. Predlogi za povečanje obsega izvedbe ustreznih ukrepov v varovalnih in zaščitnih gozdovih so bili zelo raznoliki, med njimi izstopajo: izboljšanje kakovostnih informacij o stanju in razvoju gozdov ter učinkovitosti izvedenih ukrepov (inventura), posodobitev nabora možnih ukrepov, izobraževanje zaposlenih na ZGS in izvajalcev, motiviranje lastnikov gozdov

za izvedbo nujnih ukrepov, zadostna sredstva za (so)financiranje ukrepov in poenostavitev administrativnih postopkov.

Zadnji del delavnice je bil namenjen terenski ogledu varovalnih gozdov v Soteski ob Savi Bohinjki. Na prvi točki je bil predstavljen odsek nad železniško progo, kjer bi bilo potrebno odstraniti vsa nevarna drevesa, ki progo ogrožajo. Pogovor je tekel o možnostih in o odgovornosti za sanacijo, kjer ni povsem jasno, ali je za sanacijo odgovoren lastnik ali upravljalec infrastrukture - Slovenske železnice. Dodaten problem predstavljajo drevesa nad galerijo železniške proge, kjer je zaradi nedostopnega terena spravilo oteženo oziroma onemogočeno. Najboljša rešitev v takih primerih je, da les ostane v gozdu.

Na drugi točki smo si ogledali sanacijo smrekovega sestoja (mlajši debeljak) v varovalnem gozdu, ki je bil poškodovan zaradi napada podlubnikov. Površina saniranega sestoja, ki leži tik

nad prometno regionalno cesto Bled – Bohinj, znaša približno 500 m². Sanacija je bila uspešna, dobro je bilo tudi sodelovanje z Direkcijo RS za infrastrukturo. Uporabljeni so bili ukrepi proti padajočim kamenjem, kot so puščanje visokih panjev in suhih debel, položenih prečno na teren, poleg tega so na tem delu postavljene tudi lovilne ograje. Ker je to rastišče v osnovi macesnovo, je bilo na površini 0,8 ha posajenega okoli 1000 sadik macesna, za ostale vrste pa se pričakuje, da se bodo postopno obnovile naravno. Uspeh sadnje je dober, preživelo je 80 % posajenih dreves. Zaradi zapore regionalne ceste je bilo treba prilagoditi tudi čas sečnje in spravila. Ker je to zelo turistično obiskan del (še posebej v poletnem in zimskem času), je bilo treba sečnjo in zaporo ceste izvesti v času, ko je najmanj obiska, zgodaj spomladi oziroma pozno jeseni. V razpravi so bili izpostavljeni višji stroški sanacije v varovalnih gozdovih in možnosti sofinanciranja teh stroškov s strani države.

Podnebne spremembe so nedvomno odgovorne za porast naravnih motenj in ekstremnih vremenskih dogodkov, ki negativno vplivajo na gozdove v alpskem prostoru, tudi v Sloveniji. Ti dogodki so pogosto posledica kombinacije več naravnih pojavov, ki se lahko pojavijo hkrati, povzročajo škodo in s tem zmanjšujejo pozitivne učinke gozdov. Z raziskovanjem teh dogodkov želimo dobiti popolno oceno tveganj, ki jih povzročajo podnebne spremembe. Zdravi in stabilni gozdovi zagotavljajo ključne ekosistemske storitve, ki podpirajo človeško blaginjo in igrajo ključno

vlogo pri blažitvi posledic podnebnih sprememb. Zato je trajnostno gospodarjenje z gozdovi za odporne in stabilne gozdove ključnega pomena za obvladovanje tveganj povezanih s podnebnimi spremembami. To je še posebej pomembno v alpskem prostoru, kjer imajo gozdovi poudarjeno zaščitno in varovalno vlogo. Delavnica je odprla številna vprašanja, ki jih bo treba v prihodnje nasloviti in aktivno iskati možnosti za izboljšanje gospodarjenja, tako v varovalnih in zaščitnih gozdovih kot tudi v gozdovih zavarovanih območij.

Novembra 2022 je začel teči projekt **MOSAIC** – Upravljanje z varovalnimi gozdovi pod vplivom podnebnih sprememb, katerega partner je tudi Zavod za gozdove Slovenije. V okviru projekta MOSAIC se bodo zbirali podatki o preteklih naravnih nesrečah in izračunali njihovi trendi. Pripravili se bodo modeli, ki bodo prikazovali kakšen vpliv imajo takšni dogodki na gozdne ekosisteme. S pomočjo demonstracijskih ploskev in integracijskih forumov se bodo širili rezultati in pomen projekta. Glavni izdelek bo katalog ekosistemskih rešitev za zmanjšanje tveganja naravnih nesreč v varovalnih gozdovih, z namenom vzgoje stabilnih gozdov, ki bodo odporni na posledice podnebnih sprememb.

Kristina SEVER, dr. Andreja NÈVE REPE,
dr. Aleš POLJANEC

Foto: Kristina Sever

MOSAIC